

Son 30 Yılın Panoraması

– sahara · 02 Mart 2022

Doksanlı yılların başında Almanya'da, kısa bir deyişle Türk Öğretmeniydim. O yıllar dünyada siyasi, ekonomik sosyal değişikliklerin hızla yaşandığı yıllardı. Yurttaşlarımızın ekmek parasını sorunsuzca(!) kazandığı ülkeydi Almanya. Öğretmenliğimin ilk yıllarında gitmek istediğim özgürlükler diyarı hayal ettiğim bu ülkeye ancak otuzlu yaşlarımın sonunda gitmek olanaklı oldu.

Tatillerini anayurda gelen emekçi kardeşlerimizin hayranlıkla anlattıkları ve de hakkında okuduğum kitaplardan üzerinde hayal kurduğum ülke umduğumdan da daha ilginçti. Almanya demek planlı ve kalkınmış sanayi ülkesi demektir. Almanya demek yalanın, riyanın olmadığı ülke demektir. Almanya demek saat gibi işleyen trafik, kasıssız yollar ve alabildiğine yeşilliklerle bezeli tertemiz parklar demektir.

Berlin Duvarı yıkıldı 90'larda. Batı Almanya Doğu Almanya'yı satın aldı deyim yerindeyse dağılan Sovyetler Birliği'nden. Öncelikle Doğu Almanya'dan, Polonya Batı Almanya'ya büyük göçler yaşandı. Batıya göç edenler klasik deyişle beş feniğe muhtaçtı çoğunlukla. Oysa birçok arkadaşım gibi ben de Doğu Almanya'nın dünyanın onuncu kalkınmış ülkesidir kanısındaydık.

Doğu Almanya'dan gelenler ve o ülkeye gidenlerin gözlemleriyle bu ülke 1945'den beri önemli bir gelişme kaydetme başarısını gösterememiş. Batı, doğunun alt yapısını düzeltmek için o yıllarda vergi ödeyen yurttaşlarına 100DM vergi koydu. Kiralar arttı. Fakat bilindiği gibi Batı Almanya kısa sürede üzerine kambur olan Doğu Almanya'yla bütünleşti ve AB'nin en güçlü ülkesi olma başarısını sürdürdü.

Almancamı hayli ilerlettim. Şimdi bile hafızamın derinliklerinde yerini kaybetmeyen bir Alman filmi izledim. Kapitalist sistemle sosyalist sistemin de irdelendiği ilginç bir filmi izlediğim film.

Ekonomik durumu yeterli olan; Doğu Alman evli genç bir çift otomobillerle batıya geçiyorlar. Otomobilleri her haliyle klasik sosyalist ülkelerin kendini yenileyememiş sanayi malları özelliğini taşıyor. Film bu ya, çift bir trafik kazası yaşıyor. Bir otomobille çarpışıyorlar. Kazaya karışan diğer otomobilde de kendileri gibi aynı yaşlarda batı Alman bir çift var.

Taraflar Alman soğukkanlılığıyla panik yapmadan diyaloga başlıyorlar. Batı Alman çiftin otomobili az kullanılmış ünlü Alman modellerinden bir araç; gıcır gıcır. Batı Alman çift soydaşlarını evlerine davet ediyor. Hasar gören araçlarını tamire veriyorlar.

Çiftler ülke içinde seyahat yapıyorlar. Doğudan gelen aile batının kalkınmışlığına, sanat eserlerine göllerinde yüzen kuğularına, ördeklerine hayran oluyorlar. Batılı bayan gezmekten hoşlanan uçarı bir kadın eşi ise sanatsever, klasik müzik hayranı bir erkek... Doğulu çiftin karakterleri ise farklı

soydaşlarına göre. Doğulu kadın sanatsever, eşi serüven meraklısı... Tinsel yapıları uyuşan çiftler birbirlerine daha çok zaman ayırıyorlar yaşadıkları 8-10 günlük süre içinde.

Batı toplumu, ilişkileri farlı... Serüven severler otomobile şehrin farklı kesimlerini turlarken romantikler klasik müzik eşliğinde loş ışıklı odada dans ediyor. İki karşı genç cinsin yaşayacağı son uç ilişkileri tasasızca yaşıyorlar. Birbirlerinden pay alma eylemini serüven sevenler de kaçırmıyor elbette.

Günler çabuk geçiyor. Batı teknolojisi, otomobil fabrikadan yeni çıkmışçasına pırl pırl, doğulu çiftin hayranlıkla bakışları arasında teslim alınıyor. Çiftler kırk yıllık dostlar gibi vedalaşıyorlar. Tabi masrafları ev sahipleri karşılıyor. Doğulu çift konuksever soydaşlarını yaşadıkları kente davet ediyor.

Elbette propaganda kokusu vardı izlediğim filmde. Kapitalist sistemin teknolojiye sosyalist sisteme göre büyük aşama kaydettiği filmin her sahnesinde gözler önüne seriliyordu. Romantik sahneler olayın tuzu biberini oluşturuyordu.

Kapitalist sistem baş döndürücü aşama kaydederken her ne kadar sosyal hakları olsa bile emekçi kesin yükün en ağırını çekmek durumundaydı. Bu savımı şöyle örnekleyeyim. Almanya'da çokça Türk Dernekleri var. Dernekte, Alman Ulusal Futbol Takımı ile ülkemizle sıkıntısı olan bir ülkenin futbol takımı ile maçını izliyoruz. Gurbetçi işçilerimiz fire vermeden ülkemizle sıkıntısı olan ülkenin takımının kazanmasını için dua ediyorlardı adeta. Oysa o yıllarda ülkemizde otomobil lüks bir araç iken birçoğu araç edinmişlerdi ve Türkiye'de konut sahibi olmuşlardı. Elbette Almanya'da kazandıkları paralarla...

Son otuz yılda özellikle Sovyetler Birliğinin dağılmasıyla oluşan olayların panoramasına geçmeden önde kısaca şu gözlemlerimi de söylemeliyim. Yine 90'lı yıllarda yaz tatillerinde ziyaret ettiğim memleketim Artvin'in ilçelerinde ve daha birçok yerde dağılan Sovyetler 'in yerine kurulan ülke vatandaşları çeşitli mallar getirip adına Rus Pazarı denen pazarlarda satıyorlardı. Satılan mallar modası geçmiş, uzun süre kullanılmayacak düzeydeydi. Evet, Varşova Paktı bloku ülkeleri kapitalist sistemle girdiği yarışta geri kalmıştı. Ürettikleri mallar teknolojiye geri kalmışlığının bariz kanıtıydı.

Böylece Sovyetler Birliği dağıldı. Dağılan dev gibi bir ülkeden kıta Avrupası'nda Baltık kıyılarından güneye doğru onlarca ülke kuruldu. Sovyetlerin Asya topraklarında da Türk devletleri kurulduğunu da belirtmeliyim. Azıcık geriye gidelim II. Dünya Savaşı sonunda ABD önderliğinde batılı ülkeler Sovyet ilerlemesine karşı NATO'yu kurdular. Sovyetler 'de NATO'ya karşı Varşova Paktı'nı kurdu. Klasik deyişle ABD, NATO'nun kesin söz sahibi, Sovyetler 'de diğer paktın ağababasıydı.

Oluşan iki kutuplu dünyada bu iki pakt denge unsuru görevi yapıyor büyük çaplı sorunlar yaşanmıyordu. Sovyetler dağıldı, gücünü kaybetti. Peki, NATO niye varlığını sürdürdü? Soru bu. Okul yıllarımızda okuduk Milli Güvenlik dersinde: "NATO, Türkiye ile daha güçlü ve Türkiye ise NATO içinde daha güvenli." Ve ünlü paktın 5. Maddesi üye ülkelere bir saldırı olursa paktın diğer ülkeleri saldırıya

uğrayan ülkeyi korur. Korur da acaba öylemi? Ülkemize musallat olan ayrılıkçı eylemlere başta ABD ve AB'nin birçok ülkesi açıktan destek verdiğini ülkemizin her yurttaşı bilir!

Sovyetler Birliği dolayısıyla Varşova Paktı dağılınca NATO'nun patronu Sam Amca batan geminin mallarını yağmalarcasına Avrupa'da kurulan irili ufaklı devletleri bünyesine aldı. Oysa karşıda düşman yoktu. Ne acıdır ki, ülkemizi kapıda bekleten AB daha dün Varşova paktına bağlı ülkelerini birliğine kabul etti.

Sonuç: Bu kez kapitalist sistemle güçlenen Rusya bana yaklaşma diyor Sam Amca'ya. Savaş makinesinin çalıştığı bu günlerde televizyonlarda izlediğim işin uzmanı siyasi analistler ABD'nin tıpkı Sovyetleri çökerttiği gibi Rusya'yı etkisizleştirmek için Ukrayna'yı Rusya liderliğinin önüne attı.

Savaşın iyisi olmaz. Savaş demek gözyaşı demektir, savaş demek masum çocukların, insanlığın ölmesi demektir. Savaş kıtlık demektir. Savaş demek sağlığa, eğitime, ulaşımaya, kültüre ayrılan kaynakların savaş makinelerine harcanması demektir. Umar ve dilerim tez elden Rus-Ukrayna olayı en erken biter. İnsanlık barışın yüceliğini yaşama şansı yakalar. Ve ülkemiz bu yaşananlardan en az zararlı çıkar...